

PROSTŘEDKY MAV TÝLU NA „NEUTRON-73”

V článku chceme uvést některé zkušenosti z využívání prostředků mechanizace a automatizace velení v oblasti týlu při cvičení „NEUTRON-73”.

Již při zpracování materiálů pro toto cvičení jsme poprvé v širším rozsahu použili počítačů k řešení vybraných projektů týlového zabezpečení. V průběhu cvičení pak cvičící štáby využívaly strojového zpracování některých týlových dokumentů.

Zkušenosti ukazují, že zejména při přípravě dokumentace pro cvičení můžeme využít počítačů ve větším rozsahu. Jednak můžeme využít stacionárních počítačů, jednak zpracovat několik variant a pak použít tu, která nejlépe odpovídá cílům a úkolům cvičení.

Současná tendence ve snižování počtu osob ve štábech si přímo vynucuje přejít na moderní způsob zpracování složitých kalkulačních úkolů pomocí počítačů. Vedení soudobých operací vyžaduje stále více řešit v kratších časových lhůtách složité situace, které mají vliv i na změnu výchozích údajů v plánech týlového zabezpečení.

I když projektové dílo v týlové oblasti dosud nepokrývá celou problematiku práce štábu týlu, můžeme nejsložitější a nepracnější dokumenty zpracovat jak při přípravě cvičení, tak v jeho průběhu. Vybranou dokumentaci může využít ředitelství cvičení a rozhodčí služba.

Při přípravě cvičení můžeme upřesňovat příslušný projekt tak, aby nejlépe od-

povídal záměrům cvičení. Přitom zpracování nové varianty počítáme řádově na minuty. Umožňuje nám to přepracovat některé dokumenty i v časové tísní. Některý složitější projekt, zejména v dopravně zásobovacím systému, umožňuje zpracovateli cvičení řešit i podrobnosti, které dosavadním způsobem by nestačil zpracovat. Předpokladem správných výstupních sestav je mít přesné a jednotné vstupní údaje, se kterými musí umět pracovat každý zainteresovaný pracovník. Zde se právě ukazuje, že při zpracování vstupních údajů je mnoho problémů a skrytých časových rezerv.

Dobrou zkušeností při přípravě cvičení je pořizování kopií sestav, které mohou využívat v průběhu cvičení funkcionáři ředitelství cvičení a ve výpisech i rozhodčí služby u týlových funkcionářů. Kromě toho můžeme pro ředitelství cvičení a rozhodčí službu zhotovit další možné varianty, které mohou použít v průběhu cvičení podle vývoje situace. Velkým kladem tohoto způsobu je, že rozhodčí služba má předem podrobné výstupní sestavy. Podle nich může upřesňovat rozehru cvičících, porovnávat výstupní sestavy u ředitelství cvičení a u cvičících.

Máme-li však splnit učební cíle a úkoly cvičení, musíme utajit údaje před cvičícími a to zejména v příslušných výpočetních střediscích, které zpracovávají programy jak pro ředitelství cvičení, tak i pro cvičící. Nejlépe by bylo vyčlenit pro RC a RS samostatný počítač.

Zkušenosti ukazují, že ve využití strojového zpracování je zdroj rezerv v racionalizaci práce týlových štábů. Používání stejných projektů u ředitelství cvičení a u cvičících dochází k unifikaci dokumentů — vlastně k typizované dokumentaci. I když je ještě řada nedeřešených problémů, přesto si příslušní funkcionáři mohou lépe rozumět.

Nejdůležitější je to, aby širší kolektiv zodpovědných funkcionářů se ujednotil na obsahové stránce projektu, tj. stanovil na současném stupni poznání optimální výstupní sestavy vybraných týlových programů. Tyto budeme při cvičeních dále svěřovat, vylepšovat a pak zavádět do běžné praxe u vojsk. Tato problematika je zejména aktuální na stupni armáda, divize a pluk, kde jde především o používání jednotné dokumentace. K tomu by bylo třeba vyřešit některá opatření, jako např.

- ujednotit kalkulační údaje a normy ve všech zásobovacích službách (jak vertikálně, tak horizontálně),

- dodržovat operační i taktické týlové normy,

- dodržovat „cvičné“ rozpětí možných norem předpokládaných ztrát a spotřeby,
- prověřit při zahájení cvičení přesné a správné pochopení operačně týlového zámýslu (úkolů).

Jsmo toho názoru, že právě v unifikaci týlových dokumentů může strojové zpracování sehrát daleko větší a významnější úlohu.

Dalším problémem je ujednocení vstupních údajů, tj. správnosti příslušných údajů. V podstatě jde o to, aby byly stanoveny účelné normy, které by používali všichni funkcionáři příslušného stupně velení. Tzn., aby stejné normy ve svých dokumentech používali příslušníci služby zásobování PHM, pracovníci materiálního zabezpečení, vojenské dopravy i technického zabezpečení.

Orgány materiálních hospodářů by měly vkládat do banky dat výpočetního střediska TVS všechny informace ve své působnosti. Pak při zpracování projektů můžeme kdykoliv vybírat příslušné informace z banky dat, aniž s tím příslušný materiální hospodář má nějakou práci. Tím přispějeme k další racionalizaci a máme zabezpečeno, že všichni funkcionáři na TVS budou používat stejné údaje. Mohou také z banky dat vybírat potřebné informace pro vstupy a vševojskové štáby.

Dalším problémem je přesvědčit uživatele (ŘC, RS a cvičící) o účelnosti využívat strojově zpracovaných dokumentů. Jde o to, aby uživatelé se sami přesvědčili, že strojové zpracování je efektivnější a to jak z hlediska času, tak i z hlediska zpracová-

ní dalších informací (výstupních sestav). To prokázalo cvičení „NEUTRON-73“, kde došlo k úspoře času a ke zpracování dosud tímto způsobem nezpracovaných informací.

Je nutné upravit projekty i pro zpracovatele cvičení tak, aby mohli zjistit k libovolně zvoleným „stop časům“ jaká je situace vybraných týlových svazků, útvarů a zařízení (např. kde jsou a jaká je činnost automobilních dopravních proudů) a dále jaká je materiální a zdravotnická situace u vojsk.

Již první pokusy ukazují, že můžeme dosáhnout racionalizace práce při dosavadním způsobu řízení cvičení a v dalším zlepšit metodiku řízení cvičení a to na kvalitativně vyšší úrovni. Jde hlavně o pružnost, aktuálnost a podrobnost rozehry a případnou úsporu příslušníků rozhodčí služby.

Dosavadní zkušenosti z různých cvičení dokazují, že již nazrála doba, aby štáby operačního týlu používaly ve své činnosti strojové zpracování v souladu s metodikou práce operačního týlu. K tomu by si měly vytvořit potřebné organizační, kádrové a technické podmínky. Použití strojového zpracování se přímo nabízí při řešení složitých a pracných kalkulací a podkladových materiálů týlového zabezpečení s důrazem na období plánování operace. Někteří týloví funkcionáři však mají určitou obavu z používání prostředků mechanizace a automatizace velení. Co je třeba k překlenutí této obavy?

Je to především **přesvědčit** týlové funkcionáře, že strojové zpracování dokumentů podstatně ulehčuje práci a zkracuje dobu zpracování oproti dosavadnímu způsobu. Je třeba však zamezit, abychom dokumenty museli zpracovávat dvojnásobným způsobem, tj. normálně a strojově.

Pak je třeba **naučit** týlové funkcionáře zpracovávat týlové dokumenty pomocí počítače. Právě zde je ještě řada nesprávných názorů. Při strojovém zpracování musí každý zvládnout v podstatě dvě základní činnosti: a to správně zpracovat vstupní údaje pro počítač a umět se orientovat a používat výstupní sestavy z počítače. Není třeba, aby týloví funkcionáři ovládali činnost výpočetní a přenosové techniky. K tomu jsou určeni odborníci v příslušných výpočetních střediscích. Zvláštní důraz klademe na správné a přesné zpracování vstupních údajů, poněvadž jinak dostaneme nesprávné výstupní sestavy. Cvičení prokázalo, že strojové zpracování týlových dokumentů bylo znehodnocováno tím, že někteří týloví funkcionáři se nedovedli rychle orientovat ve výstupních sestavách.

Dále je třeba odstranit **oprávněnou obavu** náčelníků, že se doposud nemohou plně spolehnout na to, že příslušné výstupní sestavy budou včas zpracovány a doručeny uživateli. Toto můžeme odstranit zařazením mobilního počítače na příslušné TVS svazu. Při tom však bude zapotřebí vytvořit na každém TVS takové podmínky, aby v případě vyřazení mobilního počítače (i přenosových prostředků) bylo možné využít jiného prostředku, který byl schopen zpracovat náhradní redukované sestavy (např. výpočetní automat C-261).

V tomto směru bychom měli zaměřit úsilí při přípravě tylových orgánů všech stupňů. Státní nácviky a ostatní zaměstnání s využíváním prostředků výpočetní techniky měli bychom zaměřit na plné zvládnutí zpracování vstupních údajů pro počítač a na rychlé orientování se ve výstupních sestavách.

Správné využívání prostředků mechanizace a automatizace ve velení týlu ovlivní:

- a) příprava kádrů,
- b) organizace práce ve výpočetním středisku na TVS,
- c) řešení projektového díla,
- d) zabezpečit výpočetní a přenosové techniky.

Nejdůležitější a nejsložitější v současné době je příprava kádrů. Při přípravách na různé cvičení se nám osvědčilo organizovat zvláštní zaměstnání vybraných důstojníků, kteří měli využívat prostředky mechanizace velení. Při nich jsme kladli důraz na metodické zpracování vstupních údajů tak, aby tuto problematiku v průběhu cvičení co nejlépe zvládli a aby nedocházelo k časovým ztrátám. V průběhu státního nácviku by měl každý uživatel zvládnout vyplňování formuláře vstupních údajů. Rovněž důležitou složkou přípravy je orientace ve zpracovaných výstupních sestavách po obdržení od výpočetního střediska.

Ukázalo se, že čím je poctivější příprava před cvičením, tím je efektivnější využívání prostředků MAV při vlastním průběhu cvičení.

Přípravu kádrů však chápeme jako dlouhodobý a trpělivý proces, kdy budeme stále rozšiřovat okruh aktivních účastníků moderní metody strojového zpracování dokumentů.

Důležitá je též práce ve výpočetních střediscích na TVS. Zkušenosti ze cvičení ukazují, že požadovaného efektu dosáhneme pouze tehdy, jsou-li v čele výpočetního střediska na TVS schopní organizátoři,

kteří zabezpečí nejen správné strojové zpracování tylových dokumentů, ale i včasné doručení těchto dokumentů uživateli. Bude účelné, aby příslušníci střediska znali hlavní funkční náplň příslušného tylového velitelského stanoviště a naopak, aby tyloví funkcionáři znali hlavní zásady činnosti a metodiky práce výpočetního střediska na TVS.

Velmi cenné zkušenosti jsme získali při cvičení „MORAVA-73“, kdy byl přímo do sestavy TVS začleněn mobilní počítač PRIPRAVA-II. Tento počítač byl přesunován s ostatními prostředky PVS a po přesunu na nové stanoviště byl schopen za 3–4 hodiny plnohodnotného provozu. Průběh cvičení ukázal, že tento počítač je schopen se přesouvat v sestavě TVS ve členitém terénu, rozmístit v prostorech běžně používaných pro TVS a stačí zabezpečit TVS tylovými dokumenty a činností tylových orgánů i při každodenním přesunu. Toto cvičení zdůraznilo nutnost sladit používané projekty s metodikou práce týlu. Bude proto vhodné dosavadní zkušenosti vyhodnotit a navrhnout příslušná opatření.

Dále je důležité správně využívat projektového díla v praxi. Zkušenosti ukazují, že tylové dokumenty je třeba zpracovávat strojově v celém komplexu. Neefektivnější jsou zatím projekty, které se zabývají plánováním tylového zabezpečení operace. Upotřebitelnost těchto projektů byla na cvičení prokázána. Některé projekty vyžadují však úpravy obsahové stránky podle skutečných potřeb uživatelů. Zpracované projekty ulehčují práci cvičícím, zkvalitňují rozhodovací proces a jsou zejména platné v období plánování tylového zabezpečení operace.

Jak ukazují zkušenosti ze cvičení „ŠTÍT-72“, „NEUTRON-73“ a „MORAVA-73“, ulehčení a zrychlení činnosti tylových orgánů není nikterak zanedbatelné. Tak např. úlohu HERMES-F „Plánování materiálního zabezpečení frontové útočné operace v počátečním období války“ zpracovává dosavadním způsobem 4–6 příslušníků štábu 12 hodin (tj. 48–72 hodin) a strojově (od zpracování vstupních údajů do vytištění výstupní sestavy) netrvalo déle než 6–8 hodin; úlohu PLUTO-A „Výpočet potřeb a rozdělení limitu PHM pro armádní operaci“ zpracovává jeden pracovník 11 hodin a strojově za 3 hodiny (přitom hodnota strojového zpracování představuje hodnotu práce 1 příslušníka na 3 dny); úlohu NIKE-A „Možnosti silničních a mostních útvarů“ zpracovává jeden příslušník 5–6 hodin a strojově proběhne za 1/2–1 hodinu; úlohu „Rozdělování proviantu svazku“ zpracovává jeden

pracovník ručně 5 hodin a pomocí výpočetního automatu CONSUL-261 za 1 1/2 hodiny.

Dosud zpracované projektové dílo — i když plně nepokrývá celou problematiku týlového zabezpečení — umožňuje zpracovat značné množství variant v relativně krátké době.

Neméně důležité je i zabezpečení TVS prostředky výpočetní a přenosové techniky. Při plánování v mírových posádkách můžeme s úspěchem využívat stacionárních počítačů. Tím nemusíme používat složitých prostředků přenosu dat a kromě toho můžeme ještě v mírových posádkách zpracovat značné množství variantních výstupních sestav a z nich vybrat tu variantu, která se nejvíce přibližuje dané situaci.

Osvědčil se plně mobilní počítač PŘÍPRAVA-II (čs. výroby) pro řešení týlových projektů a to i při umístění počítače na velitelském stanovišti. I když vstupní údaje jsme museli převážet z TVS na VS, kde jsme je též počítali a zhotovovali výstupní sestavy a tyto zpět převáželi na TVS — přesto se ukázalo, že tento způsob zpra-

cování týlových dokumentů je nejen rychlejší než klasický způsob, ale můžeme zpracovat více variant výstupních sestav, než ve stejné době jsou schopni zpracovat příslušní týloví funkcionáři.

Další zkušenost jsme získali, že je třeba věnovat značnou pozornost ještě před zahájením cvičení sladění prostředků přenosu dat se šifrovacím a dešifrovacím zařízením.

Závěrem chceme podtrhnout, že zkušenosti ze cvičení roku 1972 a 1973 jasně prokazují kladné výsledky z používání prostředků mechanizace a automatizace velení. Rozvinutí tohoto úspěchu bude záviset jen na nás, jak zvládneme přípravu vstupních údajů a jak budeme schopni využít výsledků strojového zpracování ve vlastní pracovní a řídicí činnosti.

Plnění úkolů v oblasti týlového zabezpečení bude stále vyžadovat širší rozsah působnosti při kratších časových lhůtách plnění. I doposud skromné výsledky ukazují na způsoby, jak můžeme urychlit zpracování získaných informací a tak zkvalitnit komplexní rozhodovací proces v řídicí činnosti vedoucích týlových funkcionářů.